WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVII. Ч. 223. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 19-го ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1960 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 223. VOL. LXVII.

АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ І ЛІТАКИ НА СТОРОЖІ МИРУ В КАРАЇБСЬКОМУ РАЙОНІ

Президент наказав американській фльоті оберігати Ґватемалю і Нікараґву проти комуністичної агресії з Куби; на Кубі кричать про „американську аґресію"

Оґеста, Джорджія. — Президент Айзенгавер 17-го листопада наказав американській фльоті оберігати Ґватемалю і Нікараґву проти комуністичної агресії, яка може прийти з Куби Фіделя Кастра, який недавно спричинив був революції в цих обидвох середущих американських республіках в районі Караїбського моря. Фльота негайно почала патролювати той район, де на водах є один американський літаконосець і кілька бойових кораблів. Літаки з літаконосця мають патролювати повітря та негайно діяти, коли б до Ґватемалі або Нікараґви зближалися якісь збройні сили, або коли б туди пересилали з Куби зброю водним або повітряними шляхами. Пресовий секретар Білого Дому С. Гаґерті повідомив пресу; що цей наказ Президента видано тоді, коли уряди Ґватемалі і Нікараґви просили Вашинґтон про допомогу проти комуністичної агресії. У Вашинґтоні турбуються тим, що на Кубі збирають зброю, яку Кастро дістає з СССР та з інших сателітних країн, головним чином із Чехо - Словаччини. Непокоїться також і уряд Гондурасу, який лежить між Ґватемалею і Нікараґвою, бо комуністичні повстанці із Ґватемалі хотіли перейти через гондураську територію до Нікараґви, але гондураський уряд на це не дозволив, і тепер Куба відгрожується Республіці Гондурас. Президент видав свій наказ після наради із державним секретарем Крістіяном А. Гертером, секретарем оборони Томасом С. Гейтсом і головою Об'єднаних Шефів Штабу генералом Лайменом А. Лемніцером, які відбулися в Оґесті. Перед виданням цього наказу відбулися наради Крайової Ради Оборони під проводом Президента. Гаґерті заявив, що уряди Ґватемалі і Нікараґви турбуються загрозою нової інвазії комуністів і тому вони просили кілька разів про допомогу збоку ЗДА. Наказ Президента видано американській фльоті, яка має і потрібні літаки на своїх літаконосцях. Гаґерті заявив: „Тепер наші кораблі є на водах". Згідно з заявою Гаґерті, ЗДА покищо не збільшують своїх наземних військ в своїй базі Ґвантанамо на Кубі, бо там є потрібні війська до оборони цієї бази. Також Гаґерті відмовився сказати, чи на воєнних кораблях є відповідне число морської піхоти, потрібне до акції на випадок комуністичної агресії. Президент Айзенгавер вже давніше заявив був, що ЗДА будуть збройно обороняти свою морську базу на Кубі, і що вони не дозволять на те, щоб комуністи поширили свій режим в якійсь іншій американській державі. Справу революції у Ґватемалі і Нікараґві має зайнятися також Організація Американських Держав вже в найближчому тижні, бо Ґватемаля і Нікараґва передали справу революції цій організації тому, що



Члени Національної Ради Безпеки перед нарадою з през. Айзенгавером в Оґесті, Джорджія, на якій вирішено вислати з'єднання американської воєнної фльоти на охорону країн Середущої Америки проти евентуальної інвазії керованих комуністами елементів. Від ліва: державний секретар Крістіян А. Гертер, директор Атомової Комісії Джан Ґ. МекКон, секретар оборони Томас С. Гейтс і голова об'єднаних шефів штабу генерал Лаймен Лемніцер.

ствердили, що ті нездалі повстання організували комуністи з Куби. Наказ Президента американській фльоті охороняти район Караїбського моря викликав невдоволення на Кубі. Урядовий щоденник в Гавані „Ля Калле" і урядове радіо кричать про „інтервенцію сиків". В згаданому щоденнику пишеться про „військову інтервенцію сиків в Ґватемалі і Нікараґві" і говориться про те, що американський крок є „небезпекою для миру в світі". Часопис „Ля Калле" пише, що „Америка відкрила нову американську агресію". Кубинські джерела запечерують, що це Куба допомагала повстанцям в Ґватемалі і Нікараґві. Наказ президента Айзенгавера про оборону проти комунізму трохи зменшила відвагу кубинського диктатора Кастра зачіпатися з потужною Америкою. Промовляючи на зборах 3,500 кубинських робітників, які працюють на базі Ґвантанамо, Кастро остеріґав їх, щоб не робили нічого такого, що могло б дати Америці претекст до нападу на Кубу. Одночасно Кастро закликав цих робітників, щоб вони вимінювали зароблені американські долярі на кубинські пези один пез за одного доляра. Він обіцяв тим робітникам доми, якщо вони вимінюватимуть свої доляри по урядовій ціні. Треба тут згадати, що на чорній біржі „злоді", як казав Кастро, платять робітникам за одного доляра по два або і по три пези. На думку Кастра, американці хочуть залякувати Кубу, і тому кубинці не сміють дати їм до цього нагоди. Кубинські робітники, казав Кастро, мусять будувати укріплення для американців на базі Ґвантанамо, бо, покищо, кубинський уряд не може дати їм іншої праці, щоб вони могли самі жити і утримувати свої родини.

Д-р І. Кучерепа очолюватиме канадійську парляментарну делеґацію на конференції НАТО

Оттава. — Головою канадійської парляментарної делеґації на річну парляментарну конференцію НАТО буде д-р І. Кучерепа, консервативний посол з торонтонської округи Гай Парк. Конференція відбудеться в Парижі в днях 19-26 листопада. Д-р І. Кучерепа є предсідником екзекутивного комітету Канадійського Парляментарного Товариства НАТО. В склад делеґації входять ще: посол з Вінніпеґу, Моррей Смит, Геррі МкВиллан, з Комокс-Алберні, Б. К.; сен. Артур Пірсон, з Саскачевану, і не названі покищо посли з ССФ та ліберальної партії. Ліберальні делеґати будуть лише зі східньої Канади. Парляментарну делеґацію ЗДА на цій конференції очолюватиме сенатор Линдон Б. Джансон, обраний під час останніх виборів на віцепрезидента ЗДА.

Президент Конґа заповів скликання наради всіх ворогуючих сторін

Об'єднані Нації. — Президент Конґа Жозеф Касавубу, який перебуває в Ню Йорку, заявив, що він скличе в найближчому часі конференцію проводирів всіх ворогуючих племен в Конґо задля створення уряду національної єдности. Він ствердив, що він не буде проти того, щоби включити в новий уряд також першого прем'єра Конґа Патриса Люмумбу, якщо за цим висловиться згадана конференція. Зате він далі висловився знову рішуче проти вислання 15-членної спеціяльної „примирчої" Комісії з Об'єднаних Націй до Конґа, підкресливши, що це рік не можлива, щоб така Комісія могла прибути до Конґа проти конґолійського бажання. Коли його спитали на пресовій конференції, чи в цій справі може прийти до злагоди між ним і Об'єднаними Націями, він заявив, що спершу він має засісти в Генеральній Асамблеї, як леґальний представник Конґа. Цю справу в користь Касавуби вирішила вже Мандатна Комісія ОН, але проти цього є СССР із своїми африканськими попленичами Ґвінеєю і Ґганою, що підтримують прокомуністичного Люмумбу, і вони, мабуть, будуть старатися внемужливити залеґалізування Касавуби в Об'єднаних Націях. Тим часом в самому Конго шеф тамошньої армії полк. Жозеф Мобуту відбув рев'ю 2.000 конґолійських вояків, стоячи на трибуні разом з генералісцію військ ОН, і це додало авторитету його режимові.

В Конґо арештували ґганського дипломата за змову проти уряду

Леопольдвіль. — Вояки шефа конґолійської армії полк. Жозефа Мобуту арештували секретаря ґганської амбасади, як той наближувався до дому, в якому живе — за подвійним кордоном ґганських і конґолійських вояків, скинений прем'єр Патріс Люмумба. За заявою збоку Мобуту, при тому ґганському дипломаті, якого призвище подано як Ловелас Менсаґ, знайдено 27.000 конґолійських франків ($540), що їх він ніби мав передати Люмумбі на його підривну акцію, та документи, що виявили намагання прихильників Люмумби зробити наїзд на Катанґу і створити з частини провінції Катанґи окрему провінцію. Згодом виявилось, що Менсаґ хотів передати Люмумбі листа від його політичного приятеля і колишнього конґолійського віце-прем'єра Антуана Ґізенґи, який саме проводив політичну інтриґу з ціллю розколоти провінцію Катанґи та створити окрему адміністраційну одиницю, в якій був б зосереджені прихильники Люмумби. Провінційний уряд у Катанзі є ворожий Люмумбі.

Виселений єпископ таврує расову політику в Південній Африці

Даллас. — На Спископському синоді Протестантської Єпископальної Церкви в Америці, єпископ Ричард Амброз Рівс, що його арештовано в Йоганнисбурґу 12 вересня ц. р. і насильно виселено з Південно-африканської Унії за його акцію проти тамошньої офіційної расистської політики, звітував про південно-африканські відносини та з найбільшим обуренням описував тамошнє повне й диктаторське верховодство одної п'ятої частини населення білих громадян над чотирма п'ятими частинами населення кольорового, виключно лише з уваги на кольор скіри. „Міжнародна спільнота — казав той єпископ — не може допустити, щоб південно-африканський уряд продовжував свою дискримінаційну політику виключно на базі расових різниць". Він назвав нинішню політику націоналістичного уряду Верверда гіршою за комунізм та характеризував масу тамошніх білих мешканців, які формально вважають себе визнавцями Християнської Церкви й одночасно ведуть антихристиянську расову політику, як людей тяжко хворих, що сліпо йдуть за поганими гаслами державних провідників.

16 американських сателітів кружляють в космічних просторах, а совєтський тільки один

Генском Філд, Массачусетс. — Крайовий Контрольний Летунський Центр повідомляє, що в понеділок 14-го листопада спалився над південним Пацифіком американський сателіт „Дісковерер XIII", якого випущено 10-го серпня 1960 року з летунської бази Вандерберґ в Каліфорнії. Той сателіт облетів землю 1,498 разів, поки не попав у стратосферу, де згорів. Науковці при цій нагоді пригадують, що тепер ще 16 штучних сателітів кружляють у космічних просторах, а совєтський тільки один літає довкола Землі. Кабіну з сателіта „Дісковерер XIII" вдалося було зловити в Пацифіку в серпні цього року, і це була перша людською рукою зроблена річ, яка літала по космічних просторах, і яку вдалося зловити на землі. В СССР мовчать тепер про сателіти, хоч після випущення першого свого сателіта комуністи кричали на весь світ про свій успіх.

Шкільна влада Ню Орлінсу просить відкласти шкільну інтеґрацію

Ню Орлінс, Луїзіяна. — 17-го листопада Шкільна Рада в Ню Орлінсі просила федеральну судію, щоб відклав шкільну інтеґрацію, яку там здійснено згідно за судовим розпорядженням і яка спричинила була демонстрацію білих учнів та їхніх батьків. Об'єднано було дві школи: ч. 9 МекДоно, до якої є записаних 476 білих учнів, і публічну школу ім. Вілліяма Франца з 576-ма учнями. Після демонстрацій в дні 16-го листопада заарештовано було 250 осіб. Об'єднання цих шкіл було вже від понеділка 14-го листопада. Четвертого дня інтеґрації до школи ч. 9 прийшли три муринські учениці, записані до 1-ої кляси, а з білих учнів не прибув ні один. До школи Вілліяма Франца прибула в четвер 17-го листопада одна муринська дівчина і одна біла учениця. Шкільна влада просить суд відкласти об'єднання цих шкіл. Судія Вайт почав в п'ятницю 18-го листопада переслухання в справі цієї просьби.

Заарештували злочинця, який в березні вбив шикаґовських жінок

Оттава. — 17-го листопада поліція заарештувала 23-річного злочинця Честера Отта Веджера, який признався в суді, що в березні ц. р. вбив трьох шикаґівських жінок в Нарку Старвед Рак. Ці жінки замордовані в каньйоні в тому парку, — це дружини визначних шикаґовських промисловців: 47-річна Франсес Мерфі, 50-річна Ліллієн Еттінґ і 50-річна Мілдред Ліндквіст. Злочинець зізнав, що він мордував в грабункових цілях, але Веджер має за собою також і сексуальні злочини. Він як 17-річний юнак знасилував був одну дівчину; потім його закидують ще 8 інших тяжких злочинів. Веджер одружений і є батьком двох дітей. Вже в 1951-му р., коли він мав 14 років, його судив суд для нелітніх за знасилування. Мають вести злочинця на місце злочину, де він буде показувати, яким способом вбивав свої жертви.

В найближчих тижнях на північному сході має бути тепліша від нормальної температура

Вашинґтон. — Федеральне бюро погоди передбачає, що в найближчих чотирьох тижнях, від 16-го листопада до 15-го грудня, в північно-східніх стейтах ЗДА має бути температура тепліша від нормальної. Нормальна для цього періоду температура є там пересічно: Ню Йорк — 40.9; Шикаґо — 32.8; Денвер (Колорадо) — 34.7 і Сан Франціско — 51.5. Найтепліше має бути в північних частинах стейтів Висконсин та Мишиґен і в стейтах Вермонт, Ню Гемпшир і Мейн. Тепліше як нормально повинно бути у всіх стейтах, що лежать на схід від Монтани. Ню Мехіко та на північ від Оклагоми Вірджінія. Холодніше як нормально повинно бути в Невадї і околицях. У східніх стейтах мають бути нормальні атмосферичні опади, у західніх стейтах опадів мало б бути більше, як нормально бував.

Американський мистець даровує Москві свою колекцію

Москва. — Московські ґалерії мистецтв дістали несподівано дарунок вартости круглo $300.000 від одного з видатних сучасних американських малярів старшої генерації, Роквелла Кента. Приїхавши в останніх днях до Москви, він — порозумівшися з большевицькими головачами — заявив, що дарує Совєтам свою мистецьку колекцію. На запит, чому він не дарував її будь-якому американському музеєві, він пояснив, що сім років тому він запропонував свою колекцію Фарнсворта музеєві в Рокленді в Мейні, і ту його оферту прийнято з вдячністю. Але швидко потім його закликали до Конґресової комісії для неамериканських дій, де він покликався на 5 Додаток, вимовившись відповісти на запит, чи він комуніст. Тоді Музей в Роклендї відмовився прийняти дарунок від Кента який з черги рішив ще більше заманіфестувати свої симпатії до СССР. Комунофіл Кент має 78 років.

● **Дружина** президента-електа Джана Ф. Кеннеді вибрала собі пресову секретарку в Білому Домі, якою буде панна Летіція К. Болдрідж. Відома книжка „Ґу-є гу оф Амерікен Вімен" подає її як республіканку, хоч вона в дійсності є „двопартійною". Працювала як секретарка амбасадора в Парижі Дейвіда К. Е. Брюса, який є демократом, і як секретарка республіканської Клер Бут Люс яка була амбасадором до Риму в 1953-1956 роках. Пані Кеннеді вчилася в тих самих двох школах, в яких студентою була панна Болдрідж, яка плинно говорить по-італійськи і французьки.

● **Кипрсько-грецький часопис** що його редаґує тепер колишній грецький революціонер, який в англійці засудили були на кару смерти, — порушує колишню справу вислання кипрсько - грецьких підпільникам, щоб вони тепер поспіли до поміч альжирським партизанам у війні проти Франції.

ЗДА ПЕРЕГРУПУЮТЬ СВОЇ ВІЙСЬКА В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ НАТО

Вашинґтон. — З'єднані Держави Америки звернуться до Організації Держав Північно - Атлантійського Пакту з пропозицією перегрупування своїх військових з'єднань на стратегічній ділянці збройних сил НАТО в Европі. Виступлять ЗДА з цією вимогою, яка потребуватиме згоди інших членів НАТО, на зібранні Військової Комісії Держав Північно - Атлантійського Пакту, що відбудеться свої наради від 16 грудня ц. р., в Парижі. Перегрупування військових, особливож сухопутних з'єднань буде проведене для двох цілей, з одного боку для зменшення долярових видатків за кордоном і з другого боку для збільшення оперативності цих з'єднань, яка буде досягнена у висліді відтягнення їх від великої кількости членів родин, що перебувають тепер разом з військовими на місцях їх стаціонування в Европі. Під сучасну пору кількість цих членів родин військовиків встановлюють на 484,000 осіб і, згідно з останнім наказом през. Айзенгавера, їх кількість має бути зредукована поступово до 200,000. Представники американського військового командування заявляють у звязку із плянованим перегрупуванням військових з'єднань ЗДА в Европі, що воно не передбачає ніякої редукції особового стану цих з'єднань, бо всі евентуальні зменшення збройних сил ЗДА узалежнені тепер від згоди майбутнього американського уряду, очолюваного Джаном Ф. Кеннеді. Крім перегрупування військових з'єднань З'єднані Держави Америки вимагатимуть від командування НАТО зменшення їх видатків на мілітарні влаштування, зокрема на доставу і магазинування бензини, військового виряду і харчів, призначених для збройних сил НАТО в Европі. Сума цих видатків, призначених для ЗДА на 1961 рік мала б виносити яких 87,000,000 долярів, значить яких 37 процентів усіх видатків у цій ділянці. Видатки ці є встановлені на період чотирьох років і З'єднані Держави Америки сподіваються, що вони зможуть зменшити свої асиґнування на ту ціль вже з весною 1961 року, коли кінчається теперішній 4-річний період.

Секретар армії Вілбер М. Брокер опублікував у звязку з наказом президента Айзенгавера про зменшення чисельного стану родин військовиків закордонами ЗДА заяву, в якій він обіцяв в імені секретаріяту армії зробити все можливе, щоб полегшити ситуацію військовиків. Ця заява в дечому суперечна до заяви секретаря оборони Томаса С. Гейтса, який заявився за рішенням Президента і за висловленою през. Айзенгавером думкою, що американська армія призвичаєна до жертв і посвяти. За поглядом Брокера, розділення військовиків від родин вплине від'ємно на бойову готовість і мораль американських збройних сил.

СЕАТО нараджується над комуністичною загрозою в південній Азії

Вангкок, Сіям. — Сіям, із підтримкою від ЗДА і Філіпін, заапелював до Організації Південно-східнього азійського пакту (СЕАТО), щоб вона зайняла строгу позицію проти щораз нагальнішої інфільтрації комуністами південної Азії, вказавши конкретно на події в Південному В'єтнамі і Лаосі. Військові репрезентанти в СЕАТО звернули увагу, що в Сіямі дуже погане враження викликала байдужість СЕАТО супроти подій в Лаосі, та що Сіям, член СЕАТО, опинився в дуже важкій ситуації в обличчі можливости зросту комуністичних впливів в сусідньому Лаосі. До СЕАТО належать ЗДА, Англія, Австралія, Нова Зеляндія, Філіпіни, Сіям і Пакистан. Стратеґічне значення Південного В'єтнаму і Лаосу таке, що СЕАТО не може допустити, щоб в тих країнах твердою ногою станули комуністи, навіть під покришкою „неутральних" урядів.

Ізраїль сподівається від Кеннеді посередництва в спорі з арабами

Атлантик Сіті. — Голова так званого Жидівського Центру на Риверсайді в Ню Йорку, рабін д-р Бернард Берґман, президент організації релігійних сіоністів в Америці, промовляючи перед 600 делеґатами названої організації в Атлантик Сіті, висловував заклик до новообраного президента Джана Ф. Кеннеді, щоб той довів до безпосередньої зустрічі між ізраїльським прем'єром Давідом Бен Ґуріоном і президентом З'єднаної Арабської Республіки Ґамалем Абдулем Нассером. Він ствердив, що ізраїльсько-арабське замирення поставить найпевнішу гать проти комуністичного наступу на Середній Схід та допоможе особливо самому арабському світові добутись з нинішнього стану матеріяльних злиднів і соціяльного примітивізму. Рабін Берґман вказував на величезну культурну, господарську і мілітарну вартість цілого Середнього Сходу для людства і на небезпеку, яка скривається в совєтському імперіялізмі, що цинічно використовує жидівсько-арабський затяжний конфлікт для властних цілей.

В АМЕРИЦІ

● **Колишній англійський король** Едвард VIII видав книжку в Ню Йорку під наголовком „Виндзор Ревізітед", в якій згадує свою молодість та свого діда Едварда VII і свого батька Джорджа V. В цій книжці автор згадує, як він подорожував по Австралії, бувши князем Валії. Прем'єр міністрів махнув рукою в напрямі двох молодих людей, що стояли недалеко князя, і сказав: „Це мій син". Князь подав руку тому молодому чоловікові, що був у вечірній одежі, не знаючи, що це був кельнер.

● **Секретар оборони** Томас С. Гейтс дістав листа, який має 7-центову поштову марку і який мандрував більше як мільйон миль по космічних просторах і облетів 31 раз нашу Землю, бувши в сателіті „Дісковерер XVII", якого в понеділок 14-го листопада зловили в повітрі в районі Гавайських островів.

● **В Голлівуді**, Каліфорнія, 16-го листопада помер від серцевої недуги славний фільмовий актор, „король" голлівудських зірок 59-річний Кларк Гейбел. При його смерті була при ньому його жінка Кей, яка сподівається від нього дитини на початку найближчого року. Коли Гейбел починав свою працю; то заробляв по $3.20 денно як дроворуб в Ореґоні, а пізніше він заробляв як актор по $7,200 тижнево.

● **Група** демократичних ліберальних сенаторів плянує збори в найближчому місяці, щоб нарадитися над своєю стратегією в найближчому сенаті. Вони хотіли б зробити асистентом демократичного провідника в Сенаті одного з своїх членів — сенатора Гюберта Г. Гомфрі з Мінесоти. Сенатор Пол Г. Даґлес з Ілліной заявив, що демократична партія виграла вибори на основі ліберальної платформи, і тому тепер треба старатися здійснювати ліберальну програму в Сенаті.

У СВІТІ

● **Війська Об'єднаних Націй** в Конґо погодились взяти участь у військовій параді конґолійських військ, запланованих на цей тиждень у зв'язку з міжнародним Днем Перемир'я, в Америці Днем Ветеранів. У цій справі командири міжнародних Формацій ОН відбули спільні наради з полк. Мобуту і воно скрипіло становище того конґолійського військовика, великого противника скиненого прокомуністичного прем'єра Люмумби.

● **В Англії** наземне військо нараховує 165,000 вояків. Уряд давно вже прийняв постанову збільшити стан армії до 180,000 вояків на 1963-ій рік, але трудно осягнути це з уваги на замалу кількість здатних до військової служби молодих людей. За цю тему відбулась в цьому тижні в англійському парляменті довша дебата.

● **Мароканський король** Могаммед V головував на церемонії відкриття першої інженерської школи в Марокко. На перший рік тієї школи вписалось 41 студент. Мароканський уряд збудував ту школу і вининував її коштом $2.400,000, а Об'єднані Нації дали їй допомогу у висоті $600.000 на придбання приладів та виряду.

● **Західньо - берлінський** посадник Віллі Брандт, який відвідав Грецію на запрошення посадника Атен, заявив, що він передбачає нову кризу довкола проблеми Західнього Берліну на весну і вчасне літо найближчого року. Тоді — казав він — большевики будуть знову гостро шантажувати Захід погрозою одностороннього мирового договору з Західньою Німеччиною та передачею комунікаційних шляхів західнього Берліну під диктаторську комуністів.

● **Процес Адольфа Айхмана** в Ізраїлі, оскарженого у відіграванні головної ролі при вигубленні 6-х мільйонів жидів за останньої війни, буде передаватися через сітку американських телевізійних і радіо-станцій. У цій справі велись переговори зараз після того, як Айхмана ізраїльські агенти схопили з Арґентині й перевезли до Ізраїлю. Судова розправа, яка триватиме кілька тижнів, а то й місяців, буде ведена в гебрейській мові, але буде перекладена на мови англійську, німецьку і французьку.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Suns, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc. 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65c.

Передплата: На рік $12.00; на пів року $6.25, на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловік і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Болюча плутанина

Ми, українці в Америці, мали вже багато „нагод і пригод", щоб призвичаїтись до часто майже безнадійної плутанини, що її зустрічаємо в американській пресі і публіцистиці — не кажучи вже про політику — відносно нашої батьківщини — України. Можна б уже зібрати томи неймовірних курйозів на цю тему, включно до поширеного в останніх днях по всій Америці повідомлення „Ню Йорк Таймсу" з Риму про відбуту церемонію у честь „святого Йосафата Кунцевича російського єпископа, замученого в 1623-му році після дедикації свого життя єдності всіх християн".

Було б зайво наводити більше прикладів, бо їм же справді ність числа. Про них знає більшість наших громадян, доказом чого може послужити хоч би те, що рідко трапляється день, в якому пошта не принесла б нам пересланий кимось з читачів вирізок з місцевої газети з якоюсь нісенітницею про Україну. Це, очевидно, ще далеко не значить, що немає і правильних вісток та інформацій, але не про них тут мова.

З признанням треба сказати, що багато з наших громадян реагує на таку плутанину листами до редакцій, інтерпеляціями і подібним. Але наша збірна "акція в цій справі була б куди успішніша і дала б куди більші результати, якщо б ми могли надати їй відповідної зорганізованости, якщо б наше громадянство мало в цьому відповідну допомогу.

Очевидно, що найправильнішою боротьбою проти такої плутанини є і будуть серйозні англомовні публікації, що давали б правильний інформаційний матеріял з усіх ділянок українознавства. Зусилля наші в цьому напрямі замітні, але ще далекі від задовільних та вистачальних. Але це не виключає необхідности негайно, правильно і мудро реагувати також безпосередньо на бодай кожну більшу плутанину, що її конечно зустрічаємо. Плянову, зорганізовану і постійну акцію в цій справі могли б повести найкраще наші наукові установи, наш УККомітет і редакції наших газет, але всім їм бракує у першу чергу фондів, за які можна б заангажувати додаткові кваліфіковані сили для такої праці. Свого часу деякі спроби в цьому напрямку вже були навіть пляновані, але що з плянів, як немає чим і ким їх здійснювати. Вважаємо, що, коли б у канцелярії УККА можна було вдержати одного відповідно кваліфікованого працівника із спеціяльним завданням слідкувати за всілякими неточностями, перекрученнями і нісенітницями в американській пресі на українські теми і на них відповідно реагувати та допомогти нашим місцевим громадам і громадянам, щоб вони також належно реагували, ми віддали б неоцінену прислугу тій українській правді, поширення якої між американськими співгромадянами вважаємо за одне з найголовніших наших завдань.

Де Ґоль, французи і Альжир

Французький президент де Ґоль заповів, що він звернеться до цілого французького народу за затвердженням або відкиненням його політики у справі Альжиру. Його примусили до цього кроку націоналісти з Альжиру й континентальної Франції, які повели проти нього нагальну кампанію за його програму, схоплену в гаслі „Альжирського Альжиру" у противенстві до французько - націоналістичного гасла „Французького Альжиру". Найвищу хвилю обурення проти де Ґоля викликала його промова з 4-го ц. м., в якій він поставив кралку над „і", ствердивши, що постання Альжирської Республіки „з Францією або проти Франції" з власним правлінням і власним законодавством, є неминуче. У відповідь пішла хвиля демонстрацій, сплітон і змов, з виразним натяком на можливість нового бунту французьких колоністів в Альжирі, що мають співзвучні елементи в частині старшинського корпусу та в правих політичних колах корінно - французького громадянства.

Таким чином де Ґоль опинився посередині трьох суперечних течій: націоналістичних земляків, які допомогли йому прийти до влади та закидають йому „зраду", що ніби він зрікається Альжиру і віддає на поталу арабам півтори мільйона тамошніх французів; ліво - демократичного табору, що його гостро критикує за відмову переговорювати з арабськими націоналістами з Альжиру, які вже 6 років ведуть партизанську війну проти Франції; всіх західніх союзників Франції, з Америкою у проводі, які натискають на Францію закінчити мирно війну в Альжирі та не ставити їх в надзвичайно клопітливе становище в Об'єднаних Націях, коли на тамошній денний порядок прийде справа Альжиру і цілий без вийнятку азійсько-африканський блок разом із СССР та його сателітами голосуватимуть проти Франції.

Французькі патріоти, які журяться, що втратять Альжир, не беруть під увагу ані факту усамостійнення 15-ох недавніх інших французьких колоній в Африці ані знаком єдиного Альжиру, ані міжнародної ситуації та зокрема сумних для Франції перспектив у згаданих дебатах в Генеральній Асамблеї. Але знає і відчуває це де Ґоль, який став справжнім мужем Провидіння для Франції в трудних для неї часах і під час останньої війни і після неї. Де Ґоль не втішається у світі надзвичайними симпатіями — за свою престижеву політику, за свою впертість і брак дипломатичної гнучкости. Але всі в широкому світі, звеличники і критики де Ґоля, погоджуються, що він є одинокий, який силою свого величезного авторитету, державного розуму і невгнутої рішучости є здібний розв'язати французько-альжирську проблему. І де Ґоль знає, що так думає також більшість французького народу. Тому він хоче дістати від нього ясний мандат на продовжування політики „Альжирського Альжиру" — всупереч почуванням, але в ім'я державницького розуму. Народний референдум, що його заповів де Ґоль у Франції в справі Альжиру, має відбутися десь з початком січня 1961-го року. Зберегти спокій до того часу у краю і перевести сам референдум — це для де Ґоля великий новий іспит, що його успіх був би успіхом цілого вільного світу.

Українські декади й Москва

В суботу 12-го листопада ц. р. почалась у Москві нова, уже третя з черги т. зв. „Декада української літератури і мистецтва". До Москви прибули на цей день із своїм „творчим звітом" вісім підсовєтських українських театрів, десять музичних і танцювальних ансамблів, і крім них образотворчі мистці і скульптори із своїми, приготованими для цієї декади творами, кінематографи УССР із своїми фільмами та письменники й поети із своїми писаннями. Найголовнішою подією дня було виведення в Большому Театрі СССР опери „Арсенал" Майбороди, написаної за лібреттом А. Левади й А. Малишка, в якій представлено оборону київського Арсеналу перед „петлюрівськими бандитами". В цьому „спектаклі" взяла участь верхівка совєтської компартії, під проводом Хрущова, Мікояна, Подгорного, Коротченка та інших.

Московські газети віддали цій декаді досить багато місця, вміщуючи головним чином захоплені статті, відзиви й вірші про цю декаду, але ж написані не москвичами, а самими ж таки членами уряду і літературної та мистецьких спілок Української ССР. В усіх цих статтях, дописах і віршах їх автори, включно з Рильським, Гончаром, Малишком, Братунем, Дмитерком та іншими, намагалися висловити своє „невимовне щастя" з приводу свого прибуття до Москви і змоги витримувати там „екзамен" зі своєї діяльности і досягнень, досягаючи в усіх цих виступах уже таки справді вершин підлабузництва і лакейства. У своїх віршах, друкованих на сторінках „Правди" й „Ізвєстій" Павло Тичина, вдаривши в московську частушку, розсипався славословієм на адресу Леніна, „російського люду любимого" і Москви, що їй українські поети заспівали „раді пісню дружби на декаді". Дехто ж, як, наприклад, Никифор Кальченко, прем'єр ради міністрів Української ССР, заговорив навіть про традицію „українських декад" у Москві, пригадуючи, що „це не вперше кращі представники українського народу виступають перед москвичами, перед усіми совєтськими людьми з творчим звідомленням. Ще в 1929 році — пише він в „Ізвєстіях" за 12 листопада ц. р. — в Москві був проведений тиждень української музики. В березні 1936 року відбулася тут перша декада української літератури і мистецтва і в червні 1951 року — друга. Кожна з них була важливим дороговказом на шляху розвитку української культури, національної формою, соціялістичної змістом".

У зв'язку з цією пригадкою Кальченка і теперішньою декадою української літератури і мистецтва у Москві треба пригадати факти про те, чим кінчалися усі ці минулі декади у Москві. Після „тижня української музики" 1929 року Україною прокотилася хвиля терору - розгромлення Спілки Визволення України, розстріли соток і тисячів здогадних членів цієї організації, передусім українських культурних діячів і фінал цієї чистки — процес СВУ в 1930 році. Перша декада української літератури в 1936 р. була влаштована після чистки проведеної Постишевим в Україні і за рік були розстріляні або ув'язнені головні організатори й учасники цієї декади — Хвиля, Микитенко, Коряк, Кулик та інші. І вкінці українська декада в червні 1951 р. викликала вже в липні того ж року шалену нагінку московських офіційних чинників проти Сосюри за його вірш „Любіть Україну", проти Корнійчука за „Богдана Хмельницького" і проти Рильського за його вірш про Україну.

Так „нагороджувала" і платила Москва за всі українські „творчі звіти", співи й гопаки перед Сталіним, і про це пам'ятають добре не тільки українські патріоти, але й самі старші учасники цьогорічної „декади". Про це треба пам'ятати і тут у вільному світі, оцінюючи такі пропагандивно - показові імпрези, як „українські декади" — в Москві.

Б. Галайчук

ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНЕ Й НАЦІОНАЛЬНЕ В КОМУНІЗМІ

Під час студійних днів „Католицизм в обличчі комунізму" зорганізованих Арґентинським Католицьким Університетом з нагоди Континентального Марійського Конґресу (10 до 13 листопада ц.р.), нашому землякові проф. В. Галайчукові припала тема „Варіянти марксизму", в рамах одної з трьох тематичних груп, а саме „Комунізм і культура". Як і інші доповіді, вона була надрукована, роздана між учасників, опісля зрезюмована автором та продискутована. Подаємо її у скороченні. Ред.

I

З-поміж численних варіянтів марксизму, приходить поставити поза рами нашої теми перш за все поміркований марксизм, принятий і частинно зберіганий у соціялістичних партіях, дальше всі комуністичні ухили, що не вийшли поза залізну заслону, за винятком троцькізму, поширення якого в Латинській Америці вимагає окремої студії, врешті китайський комунізм, що має вплив на Азію, не на Америку. Залишається до розгляду ленінізм та його продовження, сталінізм.

Приступаючи до тематичної групи „комунізм і культура", на перший погляд кидається у вічі вплив — дуже від'ємний — комунізму на різні царини культурного життя, зате західня людина не добачує впливу у протилежному напрямі. „Західня думка — пише румун Поповічі — призвичаєна оцінювати все крізь свою „ментальну форму", чи пак „через свої окуляри", незарадна, коли йде про оцінку явищ з чужих культур і філософій". Вона, наприклад, зводить комунізм до своєрідного раціоналізму, нездатна зглибити його суть: Захід не бачить, як на його очах одна універсальна філософія перетворилася на націоналістичну. Слід додати, що деякі західні інтелектуалісти, як американський філософ Нортроп, добачують у марксизмі лиш продовження геґеліянізму, записуючи його таким чином на німецький рахунок.

Але можна теж назвати безліч науковців - філософів, істориків, соціологів, дослідників політичних наук тощо, та державних мужів і дипломатів, які дошукуються коріння комунізму в Росії. Деякі з них висловлюються про комунізм чи большевизм взагалі (як Бердяєв, Струве, Кайзерлінг, Масі, Поповічі, Ґуріян, де Ренольд, Фальчіонеллі, — і, з другого боку, Троцький, Тіто та їхні однодумці), інші про внутрішній режим (Конечни, Ґількман, Томасіч, Берігем, Врайт), про совєтський імперіялізм та поодинокі інші аспекти.

Відомий дослідник тої матерії, бл. п. Вальтер Ґуріян, чітко відрізняє західній та російський аспект комунізму. З одного боку комунізм зродився як фракція соціялізму, західнього руху; побудованого на західній доктрині (марксівській); тому він атракційний по всьому світі. Та з другого боку, російське довкілля й большевицька дійсність визначили черти й історичний шлях большевизму. Не лиш його політика, але й теорія нагнулися до вимог країни, де він прийшов до влади.

Доволі поширена опінія добачує російськість лише у сталінізмі, не у ленінізмі. Це відома теза Троцького, для якого сталінізм це, побіч цезаризму й бонапартизму, одна з форм панування озброєної верхівки над неозброєною масою, прийнята не лише його однодумцями ,але й низкою визначних протикомуністичних авторів.

Один з них, відомий французький інтелектуаліст Ремон Арон, з'ясовує перехід марксизму у ленінізм, а ленінізму у сталінізм. Спершу комуністи міняють суть марксизму, заступаючи концепцію спонтанної пролетарської революції концепцією визволення пролетаріяту війною; коли і це виявляється неможливим, обмежуються до „побудови соціялізму в одній країні", яка, мовляв, згодом має „визволити" ввесь пролетаріят. Таким способом інтерес світової революції ідентифікується з інтересом одної країни, багатонаціональної, але з одним панівним народом: російським. Вже годі казати, що пролетаріят не має батьківщини... Національні комуністичні партії зводяться до прибудівок моноліту, кермованого з Кремлю. Сталінська ідеологія марксівського, західнього походження, але західні теоретики не приймають тієї інтерпретації марксизму ні практики чисто російського походження. „Послуговуючися марксівським словником, відбудували большевики традицію Івана Грозного й Петра Великого".

***

Та невже ту „русифікацію марксизму" започаткував Сталін? Переважаюча думка припускає її вже Ленінові, а відомий російський філософ Бердяєв вже давно заналізував вплив російської думки та російської дійсности на доктрину, що стала ділом у 1917 р. Систематизуючи елементи, що їх Бердяєв описує у хронологічній черзі, дістанемо ось які доктринальні складники:

1) Чисто російські течії, як слав'янофільство, народництво;

2) Домарксівські західні доктрини, як анархізм і французький та німецький соціялізм цілковито засимільовані російським світоглядом; те, що у первісному, західньому виданні вважалося науковим, тим самим дискусійним, було росіянами здогматизоване й стоталітаризоване.

3) „Русифікація й орієнталізація марксизму", який, засимільований російським світоглядом, втратив свою детерміністичну й еволюційну суть, набираючи месіяністичних, мало що не релігійних рисів.

Коли йдеться про історично - соціяльну дійсність, з лектури книжки Бердяєва можна вирізнити ось які складники:

1) Аграрний колективізм російського села, яке не знало приватної власности, західньої інституції, притаманної римському праву; з другого боку, погорда до власности деяких буржуазних кол, що вважали багатство гріхом.

2) Традиційний абсолютизм, при якому особиста свобода ніколи не була відома.

3) Пропасть і недовір'я між освіченими верствами та простолюддям.

Ті дані, не надто широко відомі на Заході сьогодні, були ще менш відомі в часі, коли Бердяєв писав свою книжку. „Дуже важко вияснити на Заході — жалується автор — що Третій Інтернаціонал не є ніяким інтернаціоналом, а російською національною ідеєю... Сталося те, чого не міг передбачати Маркс ні західні марксисти: зідентифікувалися два месіянізми, пролетарський та російський". Заслуговує на признання щирість не надто часта у російських проти-большевицьких колах, прив'язаних до тези про „міжнародний комунізм" — з якою російський філософ оцінює большевизм з погляду інтересів його батьківщини: „Ідеологічно й морально, моє становище до совєтської влади опозиційне. Вважаю, що вона жорстока й нелюдська, кривава, що тримає цілий нарід у залізному точилі. Але під цю пору совєти це єдина сила, яка запевнює, як би там не було, оборону Росії проти небезпек, що їй загрожують".

Чи поза тим впливом, поза тим причиновим відношенням, не криється нічого іншого? З-поміж авторів, які дошукуються глибших історично-філософічних пов'язань, заслуговує на увагу арґентинський історик Фальчіонеллі, з походження корсиканець, з переконань монархіст, однодумець „Французької Акції". Він уважає, що з російського погляду — після березневої революції, листопадова революція була конечністю: „у своїй суті, вона відповідала російській потребі протидіяти розкладові державности, спровокованої нездарністю западників (російських, само собою), які з упадком царату прийшли до влади, але які не зрозуміли, що дістьея довкола них". Навпаки Ленін, „як взявся відбудовувати ту державу, зразу зрозумів недоцільність систематичних доктрин Маркса - Енгельса; тому ті ідеї ніколи не були застосовані в Росії, ні Леніним ні Сталіном. Те, що там здійснювалося від листопада 1917 — це поправлений, зрусифікований марксизм, ленінізм-сталінізм, постійна практична неґація теоретичного марксизму. Комунізм втримався в Росії тому, що Ленін і Сталін закинувши норми доктрини, перевели політичну операцію маючи на увазі лише революційні течії притаманні Росії та факти російської дійсности, зовсім іншої як західня".

В. Ю. Кисілевський

УКРАЇНСЬКА ІМІҐРАЦІЯ ДО КАНАДИ ЗА ОСТАННІХ ДЕВ'ЯТЬ ЛІТ

За около пів року почнеться в Канаді приготування до перепису населення, що має відбутися в червні, 1961-го року. Кілька місяців опісля можна буде сподіватися перших, тимчасових звідомлень з вислідів перепису.

Для українців буде незвичайно цікаво довідатися як буде виглядати українська етнічна група в Канаді в статистичному дзеркалі з 1961 року. Українська група здародний приріст, бо число іміґрантів, які річно приїздять до Канади, правдоподібно менше від числа тих, що виїздять з Канади, чи це до З'єдинених Держав чи до інших країв.

Іміґраційні звідомлення, які появляються кожного пів року, дають дуже докладний образ кількости людей, які приїздять до Канади, якої вони національности і звідки приїздять. З тих звідомлень бачимо, що число українців-іміґрантів з кожним роком зменшується так, що в 1960 році не досягає навіть до двох соток.

В році 1951, як подає статистика, прибуло до Канади 6,949 осіб української національности. Це був передостанній рік діяльности ІРО. В наступному році прибуло теж досить ще поважне число — 2,859. Але вже в наступному, 1953 році, воно впало до 957 осіб. Ось цифри:

В році 1954 — 724; 1955 — 560; 1956 — 540; 1957 — 494; 1958 — 351; 1959 — 295.

Тоді, коли українська іміґрація постійно зменшувалася, югославська, навпаки, постійно зростала. В році 1951 статистика виказувала 21,404 югославів в Канаді, а протягом дев'яти років, між 1951 і 1959 — прибуло їх до Канади більше, як за пів століття перед 1951 р., бо аж 26,343 осіб.

Польська етнічна група виказує поважний приріст в останніх дев'ятьох роках, через еміґрацію з Европи. Передше, між роками 1951 і 1956 приїздили поляки з не-польських земель, але почавши з 1956 року, зросла іміґрація з корінних польських земель. В році 1956 прибуло до Канади 2,269 осіб (переважно з Польщі), в р. 1957 — 2,909; в р. 1958 — 2, 996; а в році 1959 — 3,733.

Українців прибуло до Канади між роками 1952 і 1959 — всього 3,927 осіб.

Цікаво теж довідатися звідки українці приїздять до Канади. Для прикладу візьму 1958 рік. В тому році прибуло до Канади 405 українців (в порівнянні з 4,930 югославами) — з того:

13 прибуло з Арґентини; 34 — з Австралії; 4 — з Австрії; 9 — з Бельгії; 2 — з Чехо - Словаччини; 16 — з Франції; 29 — з Німеччини; 24 — з Польщі; 164 — з Великої Британії; 3 — з УССР; 54 — із ЗДА; 6 — з Югославії; 8 з Полудневої Америки (без подання держави).

Як бачимо, найбільше осіб приїхало з Великої Британії опісля із ЗДА, з Бразилії та Австралії. З українських земель — приїхало всього — 3 особи.

Відносно поважне число приїздить з Австралії. Коли я спитав одну старшу жінку, що спонукало її й її родину покинути Австралію, де клімат лагідніший від канадійського і, як то кажуть, за працю легше, то вона по короткій надумі відповіла:

— Знаєте, не могли привикнути до Різдва серед найгорячішого літа... бракувало морозу, скрипучого снігу під ногами...

(„Канадійський Фармер")

В СТРІМКІМ ЯРУ...

В стрімкім яру,
де п'є з потока сонце,
Зникає за кущами
хвіст червоний.
Це — лісовий жартун,
хитрун і вчений,
Мій добрий приятель —
знайомий лис.

Мабуть багату
здобичу здобув він:
Волочить по снігу
червоні плями,
За ним летять
жмутки барвисті пір'я,
І йде важка,
нерівна боротьба.

А. ГАРАСЕВИЧ

СЛІДАМИ ЛИСТОПАДА

(Найновіше число „Веселки")

У сльотні листопадові дні, коли дощ дзвонить одноманітно по шибках вікон і вітер виводить осінні танці з опалим листям, милим гостем дітям є погідна, усміхнена, сонячна „Веселка", що навіть у мокрі, понурі, сірі дні пізньої осени кидає навколо себе райдужне світло.

Величній спогад Листопадового Зриву і передання славної традиції визвольних змагань українського народу у 1918 р. наймолодшому нашому поколінню, віддає символічно гарна вступна ілюстрація Едварда Козака — стрілець з добутою шаблею везе на коні маленького хлопчика. Визвольній тематиці присвячений вірш Романа Завадовича п. н. „У свято Листопада", світлина загального вигляду Львова з підписом, що коротко з'ясовує читачеві ролю й вагу міста в житті українського народу впродовж століть, та оповідання М. Маморського за Ю. Ш. п. н. „Тату, хто герой?", базоване на епізоді з українсько - польської війни у 1918 р.

Загальне осінньо - сезонове тло змальоване у віршику „Листопад" з календарця Р. Завадовича (ілюстр. Е. Козака) та в головокружному своїм темпом віршику К. Перелісної „Осінні танці" (ілюстрації Е. Козака).

У числі продовжується казка з найдавніших часів нашої історії княжої доби Ольги Мак п. н. „Аскольд і Дир та київські князівни" з ілюстрацією П. Андрусева. Інший українознавчий матеріял для використання в школі й на курсах, чи під час гутірок у Пласті, СУМ-і, це розділи про українську народну музику й народний театр з циклу розповідей Володимира Мацька „Українське народне мистецтво". В тексті кілька ілюстрацій і світлин.

Для дітей молодшого віку призначене виховне оповідання Олени Цегельської „Коржики з черешнями" (ілюстр. В. Цимбала) та віршики К. Перелісної „Нещасливий ранок" (ілюстрації Е. Козака) про пригоди дівчинки Галі та Р. Завадовича „Мій котик" (кінцівка М. Бутовича). Козак - невмірака Богдан - характерник рятує козаків перед турками силою рідної землі. Це продовження XI-го розділу образкової історичної казки Р. Завадовича — П. Холодного. Ну й, очевидно... Чап-Чалап, який станув у пригоді панянці Тані, що на гульках порвала дароване їй калабанниками намисто з баньок - бульок.

З дрібних матеріялів поміщено допис з дитячого життя в Австралії, репродукції рисунків учнів Дитячої Образотворчої Студії в Торонті, куток розваг, сміховинки, народні приповідки, загадки, листування.

Ще одне число й читачі „Веселки" матимуть новий, сьомий річник журналу. З січнем 1961-го року „Веселка" вийде у восьмий рік своєї появи. Доля журналу, його зміст і зовнішній вигляд у великій мірі залежатимуть від успіху збіркової кампанії на пресовий фонд, в якій на перше місце висовується потреба поширити журнал на країни поселення української еміґрації поза межами ЗДА й Канади, зокрема серед дітей — залишенців в Европі, які через своє тяжке матеріяльне становище не мають змоги передплатити нашого журналу. Вислід кампанії буде мірилом, наскільки добре матеріяльно ситуоване наше громадянство Америки й Канади розуміє вагу дитячого журналу для збереження національного духа наших дітей у широкому світі та наскільки це громадянство готове своїми пожертвами допомогти цим дітям отримувати „Веселку" по зниженій ціні а то й безкоштовно. Сят - Миколаївський і перед - Різдвяний час дають добру нагоду активно підтримати добру справу, яка має всенародний характер і вагу.

В. Б.

Ярослав Зубаль

ВЕЛИКІ ЛОВИ В САНДОМИРСЬКІЙ ПУЩІ

(2)

Надійшов довгоочікуваний день ловів ,коли я мав бути їх провідником-господарем. Різні думки насувалися, чи це все вдасться, бо й найкращі приготування не завжди бувають запорукою успіху, бо багато залежить від погоди, від наявности дичини в даному терені ,від самих мисливців. Все ж таки дуже багато залежить від господаря-провідника ловів, як він їх поведе. В цьому велика відповідальність не так за успіх, як за певне, справне і що найважливіше — за безпечне для усіх учасників переведення ловів.

Вставав пізньоосінний холодний і мрячний ранок. Нікілька днів перед тим була стала погода, було сухо. Ранки з приморозками, а вдень, коли сонце огрівало повітря, було досить тепло. Ліс прибрав уже вповні осінню шату, більшість листяних дерев уже скинула своє листя, на деяких воно ще залишилося, граючи в світлі сонця багатством кольорів — від ясножовтого через брунатний до темночервоного. Особливо порозкидані поодиноко й групами дуби мали ще на собі пожовкле листя (деякі молоді дубки задержують листя цілу зиму). Листя, що вкрило землю, намокле від дощів і роси, видавало специфічний запах гнилизни, що мішався в місцях, де стада диків мали свої леговища.

Дрімав ще ліс, і тиша панувала в темних і сповнених таємниць соснових борах. Лише десь через лінію пересмикнувся переляканий зайчик, з гілки на гілку і з дерева на дерево спритно перестрибнула білочка, десь далі невтомно, як автомат, вистукував сталевотвердим дзьобом лісовий „доктор" дятель, у верхів'ях дерев перелітав ранній птах. Та ліс ще дрімав і ждав на щось небувале, що саме сьогодні мало статися, зрушити його і його мешканців з довготривалого спокою, пройти бурею і грозою по його скритих і таємничих гущавинах і кнеях, що крили в собі щось незнане і сховане в найдальших закутинах. Та природа не завжди дасть собі вирвати все те, що вона хоче заховати перед цікавим людським оком.

Надходила 7-ма година ранку. На просторому подвір'ї лісничівки вже стояли гуртами та гуторили гінці, що мали сьогодні наганяти звірину. Це були люди різного віку, від зовсім малих хлопчаків до сивоволосих дідусів, а любили вони ці лови так, як і ті мисливці, що пристрасно віддавалися ловецтву. Здавалося, що велику кривду зробив би той, що не допустив би їх до цієї так побажаної участи в ловах. І завжди бувало так, що ніколи їх не відсилалося додому — тому, що прийшло їх забагато. Окремо в гурті стояла лісова служба в одностроях. Серед них домінував вимовою і дотепом веселий і жартівливий „варшав'як" Барановський. Його боялися, як вогню, всі недотепні і наївні, бо він їх немилосердно „набирав" на загальну втіху слухачів. Та до того він був неоцінений при здійсненні важких і скомплікованих задань під час ловів. Його рішучість і енергія були запорукою успіху.

Перед восьмою годиною стали заїжджати на візках і лінійках гості власника, мисливі. Все вже обговорено раніше, а тепер ще — як господар і провідник ловів — даю останні вказівки побережникам, що мають провадити нагінку; як мають уставлятися і де, коли мають рушати на умовлений сигнал. Вони мають йти недалеко, і вже виходять довгим вужем. Кожний знає своє місце і мусить його увесь час придержуватися. Тут панує безоглядний послух, без чого лови ніяк не можуть вдатися.

Концерт хору „Трембіта в Дітройті

В неділю, дня 27 листопада ц. р. відбудеться в Арт Інституті в Дітройті третій річний концерт відомого вже загально хору „Трембіта", з новою програмою. Дітройтський хор „Трембіта", по трирічних зусиллях Управи хору і його диригента, став гордістю Дітройту. Протягом трьох років хор „Трембіта" крім своїх річних концертів виступав на багатьох національних святах та інших імпрезах і все з великим успіхом. Тепер українці Дітройту очікують нетерпеливо нової мистецької імпрези хору, тим більше, що в програмі концерту находяться нові твори найкращих українських композиторів. Жіночий хор виступить перший раз в мальовничих гуцульських строях. Признати треба велику працю, яку вложили в розвиток хору Управа хору та його диригент проф. Кирило Цепенда. Самостійний концерт „Трембіти" це вершок амбіцій хористів з їхнім дириґентом, невтомним проф. К. Цепендою на чолі. В пропагуванні української пісні без фінансових засобів, але з щирим серцем і любов'ю до нашого мистецтва, хор „Трембіта" осягнув надзвичайний мистецький рівень. Жертвенна праця Управи хору з головою інж. Турянським та імпрезовим референтом інж. П. Сторожуком, підтримка громадянства, талант і фаховість диригента, є найкращою запорукою дальших успіхів хору.

На концерті 27 листопада, на закінчення хор виступить із симфонічною оркестрою з двома піснями.

В дні 27 грудня хор виступить в повному складі в Шикаґо, а відомий редактор „Овиду", п. Микола Денисюк перейняв спонзорування концерту хору „Трембіта" під час його виступів у Шикаґо.

О. М.

З наших буднів

ПО ВИБОРАХ

Коли хочете відчути, як б'ється живчик українського життя Метрополії, то зайдіть обов'язково до клюбу „Лис Микита". Зокрема тепер, по виборах, цей живчик сильно пульсує! Ви там зразу пізнаєте, чи „наші" виграли, чи програли: республіканці ходять з опущеними носами, сумні, похнюплені, натомість демократи „целебрують" перемогу вже другий тиждень з ряду. При чому спостерігаєте цікавий факт, що після виборів є в нас значно більше демократів, як було перед виборами... Ще раз пригадується той наш крайовий жидок, що хвалився: „Наші виграли!" „Котрі наші?" „Ну, ці що виграли!"

Останні вибори показали теж як успішно політична еміграція інтеґрується, або вростає в американський побут. Один мій приятель (до речі — революціонер в екзилю) сказав таке, з каменем на серці:

— Від якогось часу я сам не знаю, що діється в моїй власній хаті... Коли „Янки" програли з „Піратами", то мій синок, учень парохіяльної школи, так ревно плакав, аж спазми діставав! А тепер, коли Ніксон програв, то знову моя жінка трохи з розуму не сходить! Навіть тоді, коли дістала з Краю вістку, що на засланні номерла її сестра, вона цього так важко не переживала, як тепер переживає невдачу свого улюбленого Діка...

Що можна сказати „на потіху" екзильному революціонерові?.. Хіба те, що таких хат, таких жінок і таких синків, як його, є багато більше.

На тему недавніх виборів можна почути в „Лисі Микиті" ще й інші голоси народу. Наприклад, один патріот, що ніяк не може зрозуміти американської виборчої системи, поставив мені таке питання:

— Скажи мені, Іване, що це за система в тих американців?.. При владі є республіканці. Ол райт. Мають свого президента, свій уряд і цілу державну машину, витрачають на вибори величезні гроші, — і допускають до цього, що до влади приходить кандидат з противної партії! І то як?.. Та ж містер Кеннеді не дістав багато більше голосів від містера Ніксона. Отак — фіфті-фіфті. Чи ж то була така велика штука покрутити ще пару разів машинкою, щоб вистукали ці, бракуючі голоси в користь свого кандидата?

Ви, будь ласка, не дивуйтесь цьому патріотові та не судіть його за політичну заскорузлість. Він ще досі думає середньо-европейськими категоріями. Він мав щастя жити в такій демократичній державі, де уряд, що був при владі, розганяв парлямент, а нелюбих йому послів і сенаторів, разом із бувшим прем'єром, замикав у Бересті Литовському... Хоч може, не кидаймо камінцем у чужий городець, бо хто зна, як би то воно було на нашому власному подвір'ю...

Ікер

● **У Панмунджоні**, на кордоні між Південною і Північною Кореєю, все ще урядує Військова перемирча Комісія, яка дбає за зберігання перемир'я в тій нещасливій поділеній країні. На 130-му засіданні тієї Комісії в минулий понеділок, у відповідь на комуністичні провокаційні закиди, що це ніби з вини Америки Корея не може об'єднатись (під комуністичним режимом), ген. Ричард Коллінс заявив, що ЗДА рішені боронити Південну Корею „всіми можливими родами зброї", загрозивши таким чином комуністам, що у випадку їх нової агресії — Америка вживе проти них атомову зброю.

● **З Болівії** повідомляють, що там в місті Кочабамба обкидали ліві демонстранти амбасадора ЗДА Карла Строма камінням та виголошували проти нього образливі слова. Амбасадор виїхав до Кочабамби, щоб там доповідати в університеті провінції Сан Сімон, але доповідь не відбулася, бо ліві демонстранти кинули в залі газову бомбу.

$3,000 на закінчення студій

Ню Йорк, Н. Й. — На початку шкільного року 1960/61 Український Інститут Америки (2 Іст 79 вул.) виплатив шість студійних позик на суму $3.000.

Комісія для уділювання студійних позик під головуванням інж. Остапа Балабана при співучасті членів Комісії пп. Осип Лисогір, д-р Богдан Макарушка та інж. Роман Рогожа, розглянула сім аплікацій та ухвалила для всіх аплікантів студійні позики у висоті від $200 до $750.

Студійні позики отримали наступні апліканти: Віталій Богданів, Михайло Бохно, Юрій Кишакевич, Микола Кравчук, Орест Пацлавський та Андронік Скульський. Позика для Л. С. Онишкевича стане актуальною в другім семестрі шкільного року.

Між аплікантами є: 2 студенти дентистики, фармацевт, бібліотекар, та три студенти політичних і соціяльних наук. Деякі отримали студійну позику вдруге.

Впродовж останніх кількох років титулом студійних позик включно з позиками на цей рік — Український Інститут виплатив у 26 випадках загальну суму $13.670.

На цю суму складаються наступні виплати в попередніх роках: в 1954/56 році виплачено 5 студентам $3.970; в 1958 році виплачено 6 студентам $3.100, в 1959 році виплачено 9 студентам $3.600.

Студійні позики уділювано тільки на закінчення студій, тобто на останній рік або останні два роки, як теж і на нострифікування закордонних дипломів.

На запитання інформуємо далі, що Український Інститут готовий прийняти більші або менші фундації на збільшення студійного ротаційного фонду. Призначення фундації постановляє сам фундатор. Напр.: Родина або приятелі бажають зробити вічну пам'ятку для свого найдорожчого. Замість ставити коштовні нагробники закладають фундацію його імени. Фундація може бути від $1.000 вгору. Таку фундацію може створити і сам фундатор, призначивши для чого і як можна її використовувати. Тобто, фундатор чи фундатори постановляють, що з тої фундації можна уділювати студійні позики (або стипендії з прибутку) студентам, що починають або закінчують свої студії по такому чи іншому фаху, наприклад кооперація, журналістика, мистецтво, соціяльно-політичні науки, дипломатія. Подрібніші унформації можна отремати від Українського Інституту.

● Українська Вільна Академія Наук у ЗДА (11 1/2 Вест 26 вул., Н. Й.) влаштовує НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ Секції Античної Історії УВАН і ЗДА з доповіддю проф. **Юрія Перхоровича** п. н. **„Найстарші згадки про Волинь: Монс Певка — Почаївські Гори".** Засідання відбудеться в неділю 20 листопада 1960 року о год. 7-ій веч. в приміщенні Академії. Вхід вільний.







ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. Т-во „Запорозька Січ", Відд. 206, повідомляє своїх членів, що Місячні Збори відбудуться в неділю, 20-го листопада 1960 р., в год. 1-ій по пол., в парафіяльній залі, під ч. 74 Геррис Еве. Проситься членів прибути на Збори. — С. Топер, секр.

ДІТРОЙТ, Мич. Т-во „Згода", Відд. 20, повідомляє своїх членів, що Збори відбудуться в неділю, 20-го листопада 1960 р., в год. 1:30 по пол., в залі Укр. Дем. Клюбу, при 2376 Grayling вул. Проситься всіх членів прибути на ці Збори, бо є важливі справи до полагодження. — П. Косів, секр.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНГ

Короткі Вістки

● **Департамент торгівлі** оцінює, що сконфісковане на Кубі майно американських фірм виносить коло одного більйона долярів. Але до цієї суми не входить вартість тих маєтків, які були власністю американських громадян, які жили постійно на Кубі і мали там свої підприємства. Сконфісковане на Кубі американське майно становить одну восьму всіх американських інвестицій в державах Латинської Америки.

● **Конгресмен - демократ** із Коннектикату Честер Боулс, якого вважають за одного з кандидатів на державного секретаря, заявив, що він є проти того, щоб ЗДА визнавали комуністичний Китай.